

גליון מס' 434 פרשת בלק
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה יוצא לזכות ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

להקדשות ע"ג הגליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

וירא בלק בן ציפור (כ"ב ב')

פעם בסעודת השבת שאל רבינו את הנכדים: מי היה יותר רשע: בלק או בלעם?
כי לכאורה מכל הפרשה נראה שבלק רשע גדול יותר והוא אשם בכל, הוא קרא לבלעם לקלל, כי הרי בלעם עצמו אמר "לא אוכל לעבור את פי ה' (פסוק י"ח) וכן "אשר ישים אלוקים בפי אותו אדבר" (פסוק ל"ח).
ומצד שני, הרי בלעם ניסה שוב ושוב לקלל את ישראל (ועין רש"י בפסוק י"א שבלעם שנא יותר מבלק), וכך נראה גם בגמרא, שבלעם רשע יותר, שעליו אמרו בריש פרק חלק (סנהדרין צ') שאין לו חלק לעולם הבא, ועל בלק לא אמרו כן. וכן אמרו בהוריות (י' ב') שבשכר מ"ב קרבנות שהקרב בלק הרשע זכה ויצתה ממנו רות, והרי הקריב כהורות בלעם, ולמה בלעם לא זכה לשכר, ונראה מזה שבלעם רשע יותר.
והתשובה: בלעם יותר רשע! בלק ביקש לקלל משום שפחד מישראל, וכמו שהעידה התורה: 'ויגר מואב מפני העם מאד' וגו', ואין אדם נתפס על צערו, ולכן על הדברים הטובים שעשה קיבל שכר, אבל בלעם לא היה שייך לכל זה, והגיע רק בגלל בצע כסף וכבוד, זה כבר מידות מושחתות! לכן לא קיבל שכר ואין לו חלק לעולם הבא.
והוסיף בטעמא דקרא עוד, כי ידועים דברי המדרש המובאים ברש"י (כ"ב ה'): 'מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על גוי רשע, כדי שלא יהא פתחון פה לגויים לומר, אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים'. וקשה והרי זה היה נביא רשע, ויכולים עדין לטעון: אם היה לנו נביא צדיק היינו חוזרים למוטב.
והתשובה דומה ליסוד הנ"ל: באמת בלעם היה הטוב שבאומות, אבל מתוך שנעשה נביא והכל היו צריכים לו, עלתה גאוותו, ועל ידי זה הגיע לכל המידות המושחתות, ובזה ראו הגויים שלא טוב בשבילם נביאים.

ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם (כ"ב כ"ח)

ובמדרש רבא (פ"כ, ט"ו) מובא: 'התחילו תמהים שרי מואב, שראו נס שלא היה כמוהו מעולם'.
וכמעט בכל שנה חוזר רבינו על הדברים הבאים: הלא אדם רגיל ומיושב, שלפתע תתחיל הבהמה לדבר איתו, יתעלף מרב פחד ויתפוס בהלה גדולה. ולכאורה בלעם, חכם שבאומות, כשראה זאת היה צריך מיד לתפוס עצמו ולחזור בתשובה, ואיך קרה שהוא עומד להתווכח איתה כאילו אלה מעשים שבכל יום.
וכנראה הביאור, שברב רשעותו וגאוותו רצה להראות לאנשים אשר עימו שאינו מתפעל בזה, כי הוא רגיל שבהמה מדברת איתו. ולכן הוא עומד ומסביר לה את דעתו, שיראו שהוא חשוב.
אבל מה היה הסוף? הבהמה ניצחה אותו ונשאר בבושה כנגד השרים!

(שבענו מטוביך)

שו"ת בעניני הפרשה

עניני וותיקין
הן עם כלביא יקום

הן עם כלביא יקום וגו' - כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא
וכארי לחטוף את המצות, ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין (רש"י).

בקשוני לדבר בשבת בבקר במנין הנץ בבית הכנסת לדרמן אודות לב לאחים, ורבנו אמר לי: הציבור שבא לנץ ממחר [כי מדוע בא לנץ, מלבד המצווה גם משום שממהר] ולכן תדבר 10-5 דקות בלבד. אחרי שדיברתי בקצרה הודה לי רבנו על הקיצור וסיפר, שהיה בברלין הרב ר' הירש שמודפס מהערוותיו בסוף הש"ס, ושם היה מנין וותיקין, ובאו להזמינו פעם למסיבה של מנין זה, אמר להם, פעם אחת היתה מלחמה בין ב' מלכים, וכנהוג במלחמה עושים פסק זמן לאכילה, ואח"כ יש אות מסוים [צפצוף] וכולם חוזרים. פעם אחת נשמע האות וחיייל היה באמצע המרק החם, ונאלץ להפסיק והיה חבל לו על המרק, אז קשר את הצלחת על הסוס, הסוס רץ והמרק החם נשפך עליו ולכן השתגע הסוס ורץ רץ עד לעבר הצד האויב שכנגד, והגיע בריצתו עד המלך, והחיייל שהיה על הסוס הוריד את הראש למלך, וניצחו. שאל הקיסר את החיייל המנצח כיצד עשית זאת, וסיפר לו את הענין, אמר לו המלך אם אתה היית עושה זאת אכן היה מגיע לך שכר, אבל אם המרק עשה זאת לא מגיע לך כלום... גם אתם, אם באים לנץ לסיבת המצווה מגיע שכר, אבל אם מגיעים לנץ כדי שתאכלו מוקדם את סעודת הבוקר וכדומה, לא מגיע לכם כלום.

מרן הגרא"ל שאל אמש (מפי רבי ג. הוניסברג שליט"א), אודות דברי חז"ל בברכות ט' שהמתפלל עם נץ החמה אינו ניזוק כל היום. האם הכוונה עד שקיעת החמה או עד שעולה על יצועו בלילה, וסיפר מרן כי היה לנחם את בניו של הגר"י פישר זצ"ל שסיפרו שאביהם אמר כי הוא עוקב אחר כל אלו שהתפללו וותיקין, שמתו קודם התפילה, כי לא ניזוקו כל היום, וגם הסתלקותו של הרב פישר הייתה כך.

דיברנו על זה פעם, ובפשטות זה עד שקיעת החמה. אבל גם אם ימות ביום, אין זו ראייה [שניזוק] דיש שמיתה טוב לו. דמיתה בגדר עונש היא הנחשבת שהוא ניזוק, אבל יש מיתה שזה טוב לו. ועי' בטעמא דקרא פ' חיי שרה ד"ה ויבא אברהם, ופ' וישב ד"ה וישלחהו, ופ' וילך ד"ה בן מאה.

(כל משאלותיך)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

קרבן שנת השבע (י"ב)

סיוע כלכלי לשומרי השביעית

בואו לעזרת הגבורים

בתקופה זו המגבית הכלל עולמית לטובת שומרי השמיטה כבר בשיאה. בכל עבר ומכל כיון ניתן להבחין במודעות ענק עם חתימות גדולי ישראל הקוראות לציבור יראי ה' לסייע לגבורי הכוח. כיום, בדור בו ניתן די בקלות לגייס כספים גדולים בסכומי עתק מכל גווני הקשת, בדרכים שונות של פרסום, אפשר למקסם את יכולת האיסוף, ולהגיע לסכומים לא מבוטלים בכלל, מה שבדור הקודם זה לא היה בר-השגה. כך למשל, מסופר בספר פאר הדור, כי לקראת שנת השמיטה תר"צ הטריוויוז'ניזם שני גדולי העולם, כדי להשיג סכום כסף לטובת כמה חקלאים בודדים שיאותו לשמור את מצות השמיטה. וכך מסופר שם (בקיצורים מתבקשים): מריחוק מקום, מ"וילנא", מסר נפשו באופן מיוחד הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ניסקי זצ"ל לטובת קיבוץ 'מחנה ישראל'. אך לא רק בתחום התמיכה הכספית, כי אם, ובעיקר, גם במישור הרוחני, וזאת כאמור בד בבד גם לשאר הישובים גדרה וכפר סבא. כפי הנראה, נבעה פעילותו של הגר"ח עפ"י הבקשה ששיגרו אליו "מרכז אגודת ישראל" אודות דבר השמיטה. ניתן לראות בקובץ אגרות חזון איש וקובץ אגרות רבי חיים עוזר מספר אגרות חוזרות ביניהם על דבר קיום השמיטה בשנה זו.

היכן גר הרב קרליץ?

יש לציין שמרן החזון איש רבינו אברהם ישעיה קרליץ זצוק"ל עלה ארצה בשנת תרצ"ג בהצנע, בלא כל רצון להתפרסם, אך הגר"ח ע"ה שהכירו מוילנא הטיל עליו את הפרסום כשביקש לדעת מה דעתו לגבי שביעית, וכל זה היה שנתיים שנים קודם השמיטה, בשנת תרצ"ו.

עפ"י פנייתו של הגאון רבי חיים עוזר אל מרן החזון איש, נסעו בני חבורת "גדרה" אל בני ברק (שהיתה עדיין מושבה קטנה). שמו של מרן החזון איש עדיין לא נודע, והם ידעו שעליהם לפגוש את הרב אברהם ישעיה קרליץ. הלכו ושאלו מאיש לאיש עד לעשרים איש, למקום מגורו של הרב אברהם ישעיה קרליץ, ולא היה מי שידע לענות. עד שפגשו בזקן אחד שאמר להם שהוא יהודי שעלה מוילנא לפני מספר שנים, והוא יושב כל היום בחדרו ולומד תורה בהצנע ולכן לא מכירים אותו. כאשר נפגשו עם החזון איש קיבלם במאור פנים, והשיב להם שקיבל את מכתבו של הגאון רבי חיים עוזר.

ומאותה העת והלאה הקיבוצים החרדיים הפנו אליו כל השאלות המסובכות והקשות שהיה לו לפסוק גם בכוחא דהיתירא. לקראת שנת השמיטה התרח"צ כתב החזון"א מכתב לבעלי יכולת שסייעו בכסף לחקלאים לשמור שמיטה, וכלשונו "לגול החרפה מעלינו על ידי היתרי השעה שבכל שמיטה ושמיטה באין קץ, החולצים את זיקי האמונה מלב המפקפקים, וחושבים את מצות התורה כדברים נמנעים" ... (קובץ אגרות ח"ג אגרת פ"ג) בהמשך הוא מסביר כי בקיום מצות השמיטה כדן, תלויה בזה דחיפה עצומה לקיום התורה כולה ע"ש.

תמונה נדירה בפרסום ראשון: גדולי ישראל בשמיטה תשס"א משתתפים בכינוס לטובת השביעית בביהכ"נ לדרמן

סכום התמיכה

"קבלה בידי מאבי מורי זללה"ה" סח הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן לרבני 'קרן השביעית' בעת שבאו למעונו בתקופה האחרונה להחתים אותו על כרוז סיוע לשומרי השביעית בסך של חמישים שקל כל חודש, "שבמכתב המיועד לציבור לא ראוי לקבוע סכום אחיד לכולם, כי העשיר כדאי שירבה ואילו הדל מוכרח להמעיט, ואם כן המכתב לא יביא מלוא התועלת" עם זאת, מחמת החשיבות הגדולה של קרן השביעית הוא צירף את חתימתו אף שקבעו בה את הסכום הנ"ל לכל יהודי. ויהי רצון שכל המסייעים יזכו גם הם ל"וציותי את ברכתי"

כינוס בראשות גדולי הדור לטובת החקלאים שומרי השביעית. שמיטה תשע"ה.

מעניני הפרשה

ויך את האתון (כב, כז)

כתב הבעה"ט, ואל קלל אותה לפי שהי' דעתו לקלל את ישראל ואין ב' קללות ביום אחד, דכתיב "לא אוסיף לקלל" (הראני הגר"ח קנייבסקי שליט"א דהמקור מפענח רזא ושם מדמה למעשה דגחזי שלא יכול להחיות מתים פעמיים באותו מקל, עיי"ש) א"נ מפני שלא הגיע הרגע של הזעם. עיין בבעה"ט מהר"י רייניץ דמביא בכת"י שהנוסח לא אוסיף עוד לקלל וגו' ולא אוסיף עוד להכות.

(דברך נצב בשמים)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה- 4310